Scientific Bulletin of Namangan State University

Volume 1 | Issue 11 Article 25

11-11-2019

THE LINGUOCULTURAL ANALYSIS OF LITERARY TRANSLATION FROM UZBEK INTO ENGLISH (BY THE EXAMPLE OF THE SHORT STORY “THE POMEGRANATE” BY ABDULLA KAHHOR)

Nargiza Turғunpўlatovna Dosbaeva
Candidate of Philology, Associate Professor, Applicant, NamSU

Follow this and additional works at: https://uzjournals.edu.uz/namdu

 Part of the Education Commons

Recommended Citation

Dosbaeva, Nargiza Turғunpўlatovna (2019) "THE LINGUOCULTURAL ANALYSIS OF LITERARY TRANSLATION FROM UZBEK INTO ENGLISH (BY THE EXAMPLE OF THE SHORT STORY “THE POMEGRANATE” BY ABDULLA KAHHOR)," *Scientific Bulletin of Namangan State University*: Vol. 1: Iss. 11, Article 25.
Available at: https://uzjournals.edu.uz/namdu/vol1/iss11/25

This Article is brought to you for free and open access by 2030 Uzbekistan Research Online. It has been accepted for inclusion in Scientific Bulletin of Namangan State University by an authorized editor of 2030 Uzbekistan Research Online.

THE LINGUOCULTURAL ANALYSIS OF LITERARY TRANSLATION FROM UZBEK INTO ENGLISH (BY THE EXAMPLE OF THE SHORT STORY “THE POMEGRANATE” BY ABDULLA KAHHOR)

Cover Page Footnote
???????

Erratum
???????

This article is available in Scientific Bulletin of Namangan State University: https://uzjournals.edu.uz/namdu/vol1/iss11/25

ISSN:2181-0427

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

НАМАНГАН ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ ИЛМИЙ АХБОРОТНОМАСИ

НАУЧНЫЙ ВЕСТНИК НАМАНГАНСКОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО УНИВЕРСИТЕТА

2019 йил 11 сон

ЎЗБЕК ТИЛИДАН ИНГЛИЗ ТИЛИГА БАДИИЙ ТАРЖИМАНИНГ ЛИНГВОМАДАНИЙ ТАҲЛИЛИ (АБДУЛЛА ҚАҲҲОРНИНГ “АНОР” ҲИКОЯСИ ТАРЖИМАСИ МИСОЛИДА)

Досбаева Наргиза Турғунпўлатовна
Филология фанлари номзоди, доцент, НамДУ мустақил изланувчиси

Аннотация: *Мақолада лексик эквивалентсизликнинг асосий кўринишларидан бўлмиш лакунар бирликлар, хос сўзлар (реалия) ҳамда фразеологизмлар таржимаси мисолида ўзбек тилидан инглиз тилига таржиманинг лингвомаданий таҳлили олиб борилган. Мисоллар таржимасига лингвомаданий ёндашув асосида баҳо берилган ҳамда таржимада эквивалентликка эришиш учун мақбул усуллар таклиф қилинган.*

Калит сўзлар: *лакуна, хос сўз, фразеологизм, эквивалентлик, компенсация, тўлдириш, транслитерация, функционал аналог.*

ЛИНГВОКУЛЬТУРОЛОГИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ХУДОЖЕСТВЕННОГО ПЕРЕВОДА С АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА НА УЗБЕКСКИЙ ЯЗЫК (НА ПРИМЕРЕ ПЕРЕВОДА РАССКАЗА АБДУЛЛА КАХХАРА «АНОР»)

Досбаева Наргиза Турғунпўлатовна
кандидат филологических наук, доцент, соискатель НамГУ

Аннотация: *В статье проведен лингвокультурологический анализ перевода с узбекского языка на английский язык на примере переводов, лакунарных единиц, реалий и фразеологизмов как основных видов безэквивалентности. Переводы примеров были оценены с позиции лингвокультурологического подхода и были предложены приёмлимые методы для достижения эквивалентности в переводе.*

Ключевые слова*: лакуна, реалия, фразеологизм, эквивалентность, компенсация, заполнение, транслитерация, функциональный аналог.*

THE LINGUOCULTURAL ANALYSIS OF LITERARY TRANSLATION FROM UZBEK INTO ENGLISH (BY THE EXAMPLE OF THE SHORT STORY “THE POMEGRANATE” BY ABDULLA KAHHOR)

Dosbaeva Nargiza Turғunpўlatovna
Candidate of Philology, Associate Professor, Applicant, NamSU

Abstract: *by the example of translation of lacuna units, culture-specific words and phraseological units has been conducted in this scientific paper. The examples of translation have been assessed from the point of view of linguocultural approach and the proper methods for achieving the equivalency in translation have been proposed.*

Key words: *lacuna, culture-specific words, phraseological units, equivalency, compensation, filling, transliteration, functional analogue.*

Маданиятлараро мулоқотдаги ўртачи сифатида таржимон икки лингвомаданият ўртасида мувозанат сақлашга харакат қилиши лозим. У матндаги универсал унсурни маданий ўзига хос унсурдан ажрата билиши, тушуна олиши, ўзга маданиятга хос лингвистик ва экстралингвистик маълумотни ҳисобга олган ҳолда таржима қилиши керак. Лингвомаданий ёндашувни таржима муқобиллари мавжуд бўлмаган ҳолатда ёки лисоний ва концептуал тафовутлар яққол кўринган сохаларда қўллаш лозим. Бадиий таржимада, айниқса, ўртасида маданиятлараро тафовутлар катта бўлган аслият ва таржима тиллари ҳолатида юқоридаги вазиятлар айниқса кўп учрайди ва мақбул ечимни талаб қилади. Биз, хусусан, лингвомаданий ёндашувни бир-биридан ҳар томонлама узоқ ҳисобланган ўзбек-инглиз бадиий таржимасида қўллаш шартлигини ёқлаб чиқамиз, сабаби айнан насрий бадиий асарларда ёрқин лингвомаданий компонентга эга лексик бирликлар талайгина учрайди ва аксарият ҳолатларда асар бадиий қиймати ва ғоясини ифодалашда айнан шу турдаги лексик бирликларга ҳал этувчи рол ажратилади. Ушбу лексик бирликларни тўғри тушуниш ва таржима қилиш учун чуқур фон билимлари талаб қилинади. Уларни етарли даражада тушунмаслик ва нотўғри таржима қилиш мулоқотдаги англашмовчиликлар ва маданий хатоларга олиб келади.

Барчага маълумки, таржиманинг асосий мақсади таржима қилинаётган матннинг миллий колорити, яъни “аслиятнинг миллий ўзига хослиги, унинг миллий муҳити билан боғлиқ ўзига хос бўёқдорлигини етказиб беришдан иборатдир. Бу таржима назариясининг асосий муаммолари сирасига кириб, таржима бўлишлиги тўғрисидаги саволга жавоб шунга боғлиқ бўлади” [2.52]. Албатта, таржимон миллий колорит адекватлигининг талаб ва қоидаларига қатъий риоя қилиши лозим, акс ҳолда, таржима иши таржимоннинг ўзбошимчалик билан яратган қайсидир муҳит ҳақидаги асарга айланиб қолиши турган гап. Бу билан боғлиқ ҳолда, С. Влахов и С.Флоринларнинг қуйидаги фикри ёдимизга тушади: “Асардан миллий руҳни сиқиб чиқариш оқибатида воқеа жойи исталган жой, аслида эса ҳеч қандай жой, шунчаки шаклсиз, рангсиз, номсиз мамлакат ҳисобланиши мумкин. Бундай “усул” бўёқдорликни йўқотиб, исталган таржимани бузади” [1.116].

Таржима жараёнида тиллардаги эквивалент компонентларни юзага чиқариш ва қўллашдан асосий мақсад шундан иборатки, ёзма ёки оғзаки матн мазмунини бир тилдан иккинчи тилга адекват, тўғри ва мувофиқ берилиши лозим. Бунда таржима қилинаётган материалларнинг адекватлиги ва эквивалентлигига ҳам структур, ҳам мазмуний томондан амал қилиниши керак. Демакки, эквивалентлик (адекватлик) деганда, аслиятнинг матн ва жанр ўзига хосликларини ҳисобга олган ҳолда таржима қилинаётган материалнинг шакл ва мазмун бирлигини тўла сақлаб қолишни тушунмоқ даркор.

Туробжон эшикдан ҳовлиқиб кирар экан, қалами яктагининг енги зулфинга илиниб тирсаккача йиртилди [3.9]. - *As Turobjon was coming hurriedly through the door, the sleeve of his kalami* robe caught on safety chain. (*Kalami - cotton fabric)*[4]. Ушбу мисолдаги “қалами” хос сўзини тасвирий йўл билан очиб бериш мумкин эди ва бу орқали

ортиқча сатр ости изоҳидан қутулса бўлар эди. Аксинча, ўзига хос миллий бичимга эга “яктак” реалияси таржима матнида транскрипция усулида берилиб, сатр остида унга батафсил изоҳ берилса мақсадга мувофиқ бўлар эди, чунки аксарият луғатларда “яктак”нинг “robe” (light summer robe, long, unpadded robe) муқобили билан берилиши ушбу ўзбек хос сўзининг чет ўқувчиси кўз ўнгида барча деталларида намоён бўлишини таъминлаб бера олмайди. Яъни, биз бу ҳолатда юқоридаги икки хос сўзнинг қуйидаги таржима вариантини таклиф қиламиз:

As Turobjon was coming hurriedly through the door, the sleeve of his striped, hand-woven yaktak caught on safety chain. (*yaktak – long, unpadded robe, open in bosom and which is worn by male only).*

Қуйидаги мисолимизда эса, ўзбек хос тушунчаси бўлмиш сўзлардан бирига сатр ости изоҳида бироз торроқ ёндашилган ва бунинг оқибатида таржима ўқувчисида ушбу реалия хусусида нотўғри тасаввур ҳосил бўлишига олиб келинган деб ҳисоблаймиз:

Туробжон тугунчани орқасига бекитиб, тегишди:

—Акажон, дегин! — Акажон! Жо-он ака!.. [3.9]

Turobjon flirted with her as he hid the bundle behind his back.— Call me brother! Brother, my dear brother![4] (**Call me brother** - wives call their husbands “brother”. This is the sign of respect – акажон, деб чақир – хотинлар эрларини “ака” деб чақиришади. Бу ҳурмат белгисидир).*

Кўриб турганимиздек, сатр ости изоҳида “акажон” тор доирада изоҳланаяпти, ҳамда таржима матнини ўқиётган ўзга тил ва маданият вакили тасаввурида “ўзбек миллатида рафиқаларнинг ўз турмуш ўртоқларига нисбатан “ака” деб мурожаат қилишлари ягона қоидага киради” кабилидаги тушунчанинг вужудга келишига олиб келмоқда. Мазкур вазиятда, икки хил усул билан муваффақиятли таржима амалиётини бажариш мумкин эди. Биринчи усул компенсация бўлиб, бунда эркалаш мазмунига эга “акажон” сўзини “my dear husband” ва иккинчи ҳолатида “my dearest husband” жумласи билан алмаштирилса, контекстда ҳеч қандай мазмуний йўқотиш пайдо бўлмас эди. Иккинчи усул, яъни таржимон йўл тутган ҳолатда, сатр ости изоҳига чуқурроқ ёндашиш орқали масалага ечим топилар ҳамда ўзбек маданиятнинг тўғри талқинига эришилар эди, деб ҳисоблаймиз, яъни (***Call me brother** – there are several ways of treatment the husbands by wives respectfully and that is one of them. This is the sign of respect. Wives also call their husbands “his or her father”, “master” and by adding “brother” at the end of husband’s first name).

Қуйидаги мисолимиздаги яна бир лакунани таҳлилга тортсак:

Туробжон унинг кўзини жиққа ёш кўриб...[3.9] - *Now he saw tears in her eyes [4].*

Мисолдаги “жиққа” (бутунлай, батамом, жуда кўп) сўзи таржимада тушириб қолдирилган, яъни лакуна тўлдирилмаган ёки компенсация қилинмаган. Ҳикоядаги аёл қаҳрамон–интизорлик билан анор кутган хотиннинг хафсаласи пир бўлиши муаллиф томонидан бўрттирилиб “жиққа” юкламасини қўллаш орқали маҳоратли тарзда етказиб берилган. Шу сабабли ушбу гап таржимасида ҳам лакунани тўлдирилишига эътибор бериш керак эди. Бу ҳолатда “eyes full of tears” ибораси билан лакунани тўлдириш мумкин.

Ҳар бир халқ маданиятида диний қарашлар билан боғлиқ концептлар мавжудки, уларнинг вербаллашуви натижасида ўз миллий бўёқдорлигини сақлаб қолиши таржимадаги кўп чалкашликларга олиб келиши мумкин. Аксарият ҳолатларда, бу муаммо таржимоннинг концептни тушунмаслиги билан эмас, таржима матнида лакунага дуч келиши ва уни сатр ости изоҳидан қочган ҳолда тўлдиришга ҳаракат қилиши билан боғлиқ бўлади. Концептларни таржимада акс эттириш–таржима назариясидаги энг мураккаб, шу билан биргаликда, бадиий таржима билан шуғулланувчи барча таржимонлар учун ўта муҳим бўлган вазифалардан бири ҳисобланади. Бу вазифада мамлакатшунослик нинг таржимавий аспекти, таржимон маданияти, таржима ўқувчисининг аслият борасидаги фон билимларга эгалик даражаси ва бир қанча адабиётшунослик ва тилшуносликка даҳлдор масалалар бир-бири билан чирмашиб кетади.

Таржимада лакунага ёндашувнинг яна бир усулини кўриб чиқсак.

Буниси оқ мум, ҳаром эмас—шимса ҳам бўлади, чайнаса ҳам бўлади[3.9]. - It's paraffin and it's clean and fresh [4].

Ўзбек изоҳли луғатида "ҳаром" сўзига қуйидагича изоҳ берилган: "фойдаланиш, истеъмол қилиш шаръан маън этилган нарса; ноқонуний". Оғзаки нутқда "ҳаром" сўзининг иккиламчи маъно касб этиб, "ифлос" сўзига тенглаштирилган ҳолда ишлатилгани сабабли ушбу ҳолатда таржимада "тоза" ва "янги" муқобилларининг берилиши тўғри ҳисобланади.

Ушбу ҳикояда фойдаланилган ўлчов ва пул бирликларининг таржимада қандай қайта тиклангани таҳлил қилиб кўрсак.

1. Бир қадоқ анор фалон пул бўлса [3.9]- A pound of pomegranate is expensive.[4]

2. Саҳаримардондан сув ташиб, ўтин ёриб, ўт ёқиб бир ойда оладиганим ўн саккиз танга пул [3.9]- Every day I rise with the sun, carry water, split wood, set the fire --and I get eighteen kopecks in a month! [4]

3. Битта мушак уч мири,— деди Туробжон,—юзта мушак отилса... биттангадан юз танга. Бир миридан кам—етмиш беш танга бўлади [3.10].-A firework costs three miris.—Turobjon said.—If they let off a hundred fireworks it'll cost more than a hundred miris [4].(*miri - a currency that was used in the past. A miri was 5 kopecks.)*

Биринчи мисолдаги "қадоқ" ўлчов бирлиги "pound" сўзи билан тўғри алмаштирилган ва бу функционал аналог усули билан амалга оширилган таржима ўзини оқлайди (қадоқ –қиймат жиҳатдан бир фунтга тенг бўлган қадимги ўлчов бирлиги). Иккинчи мисолдаги "танга пул"нинг "kopecks" билан алмаштирилиши ҳам ўша асарда ифодаланган давр хусусиятидан келиб чиқилса, ўзини оқлайди, деб ҳисоблаймиз. Шунингдек, "мири"нинг "танга"дан фарқлаб кўрсатиш мақсадида, ушбу пул бирлигини транслитерация йўли билан таржимада қайта тикланиши ҳамда, сатр ости изоҳида "бир миринг беш тангага тенг" эканлигини таъкидлаб ўтилиши аслиятдаги аҳамиятга эга маълумотнинг таржима ўқувчиларига етказиб берилишини таъминлаган.

Қуйида берилган фразеологизмлар таржимасига эътибор қаратсак:

1....хотин, кўнгли тортмаслигига қарамасдан, косани бўшатди .... [3.9] - ...the wife reluctantly ate up the food [4]. 2.— Кишининг юрагини қон қилиб юборасан, — деди анчадан кейин [3.10].-— You exasperate me!—he said after a while [4].

Албатта, таржима қонуниятларига кўра, сўзни сўз билан, иборани ибора билан, фразеологизмни фразеологизм билан таржима қила олиш – таржима адекватлигини таъминловчи муҳим омиллардан бири ҳисобланади, бироқ бадиий асарлар таржимасида асосий талаб – аслиятнинг прагматик ва стилистик вазифаларининг уддаланиши юқоридаги талаблар доирасидан четга чиқиш мумкинлигидан далолат беради. Фразеологизмлар таржимасида функционал аналог усулидан фойдаланиш имкони аксарият ҳолларда мавжуд эмаслигини ҳисобга олиб, юқоридаги ҳолатларда бир сўзлик синонимик таржима усули ўзини оқлаган деб ҳисоблаймиз.

Бироқ, қуйидаги ҳолатда, таржимон фразеологизм таржимасида ҳарфхўрликка йўл қўйиб, бу ҳикоядаги "калит" иборанинг таржимада қиймати йўқолишига сабаб бўлган:

—Ажаб қилдим,—деди Туробжон титраб,—жигарларинг эзилиб кетсин! [3.10] What I did was good!—Turobjon said in a frenzy of rage.—May your liver ache! [4]

Асар қаҳрамони томонидан айтилган ушбу ҳис-ҳаяжонли гапи иккинчи қаҳрамон–хотиннинг кайфиятига чуқур таъсир қилади ва бу кайфиятни ифодалашда хизмат қилган ибора ҳикоя давомида қайта-қайта ишлатилади. Демак, ушбу ибора персонаж табиати билан боғлиқ муҳим бурилиш моҳиятини англатади. "Руҳан азобланиш" маъносини англатувчи ушбу тилакнинг жисмоний харакатга ҳеч қандай алоқаси йўқлигини ўзбек китобхони яхши билса-да, буни чет ўқувчисига тўғридан-тўғри таржима билан етказиб бериш унчалик тўғри бўлмаган ва таржима тили эгасининг назарида бу ҳолат "эрнинг ҳотинга жисмоний носоғлом бўлишни тилаши" кабилида кўриниши табиийдир (May your liver ache!–Жигаринг оғрисин!).

Қуйидаги мисолларда хос сўзлар таржимасига бўлган турлича ёндашувларни таҳлил қилиб кўрамиз:

-Анчадан кейин дарчадан хира шуъла тушди [3.10].–After some time a dim light penetrated through the small door. [4]

Бу мисолда "дарча" тасвирий йўл билан адекват таржима қилинган.

-Муллажон қози бешик тўйи қилган [3.10]. - Mullajon cadi is holding a beshik toy. *(* ***Beshik toy -*** *a festival in connection with the birth of a new baby. According to this tradition the man whose son or daughter has become a father or mother brings a cradle to the house where baby was born. In the Uzbek language "beshik" means cradle and "toy" means festival) [4].*

"Бешик тўйи"нинг таржима матнига транслитерация йўли билан кўчирилиш ва сатр ости изоҳи билан мазмунининг очиб берилиши адекват таржима кўринишларидан бирига мисол бўла олади.

—Шаҳардан тўралар ҳам чиққан, — деди Туробжон яна [3.10].-— The city lords are also attending the festival.—Turibjon said [4].

Юқоридаги мисолда "тўра"нинг "lord" унвони билан берилиши функционал аналог усулининг тўғри қўлланганидан дарак беради: (тўра – юқори табақага мансуб зодагон; оқсуяк; аристократ; - lord – a man who has a rank in the Aristocracy).

-Эркабойга ўхшаб чимилдиққа бировнинг тўни, кавуш-маҳсисини кийиб кирганмидим? [3.11] - Or did I go into the chimildik wearing somebody else's robe or boots as Erkaboy did (***Chimildik** - a corner which is shut with a wide white cloth. Traditionally the bride and groom spend their wedding night behind this cloth) [4].* Ушбу ҳолатда гапнинг маъно юкламаси "чимилдиқ" сўзига тушганлиги сабабли, таржимоннинг бу хос сўзни транслитерация ва сатр ости изоҳи орқали, "тўн" ва "кавуш-маҳси"ларни эса кийим-кечак деталлари сифатида умумлаштириб берганлиги ўзини оқлайди. Яъни, асарда ўзбек урф-одатларига кўра, куёвнинг чимилдиққа фақат ўзи кийишига мўлжалланган янги кийимларда кириши кераклиги назарда тутилганлигини таржима ўқувчисига ҳам тушунарли бўлган. Бу вазиятда "тўн" ва "кавуш-маҳси" сингари хос сўзларни деталлаштириб тушунтиришга ҳожат қолмаган.

- Гузар томонда фақат битта чироқ милтиллар эди. Самоварлар ётган [3.11]. - *There was only a flashing light by the guzar—center of the village or society (**translator's note**). The tea rooms were closed [4].* Ўзбек махаллаларининг муҳим деталларидан бири бўлмиш "гузар"ни шу гапнинг ўзида, хос сўзнинг мазмунини тасвирий йўл билан очиб бериб кетиш ўринли бўлган ва бу ортиқча сатр ости мурожаатига эҳтиёж қолмаганидан дарак беради. Шунингдек, "самоварлар"нинг ҳам тасвирий йўл билан кенгайтириб тушунтирилиши контекстнинг бадиий ва мазмуний қийматига путур етказмаган.

Юқорида ўзбек адабиётидан олинган бир дурдонанинг инглиз тилига таржимаси мисолида лингвомаданий таҳлил олиб бордик. Ҳулоса ўрнида шуни айтиш мумкинки, маълум асарни чет тилига таржима қилинар экан, бош меъзон сифатида эътироф этилувчи таржимадаги эквивалентликка айнан лингвокултурологик омилларга тўғри ёндашиш сабабли максимал даражада эришиш мумкинлигини таъкидлаймиз. Бу вазиятда эса, адекватлик йўлида таржимон маҳорати, унинг лингвомаданий фон билимларига эга бўлиши энг асосий шартлардан бири бўлиб қолаверади.

References:

1. Vlaxov, S. I. Neperevodimoe v perevode / S. I. Vlaxov, S. P. Florin.–M.:Mejdunarodnie otnosheniya, 1980. – 342 s.
2. Fyodorov, A. V. Osnovi obshey teorii perevoda / A. V. Fyodorov.-M:Visshaya shkola, 1968.-352 s.
3. http://n.ziyouz.com/books/uzbek_nasri/Abdulla%20Qahhor.%20Dahshat%20(hikoyalar%20to'plami).pdf
https://www.ziyouz.uz/en/prose/139-abdulla-kahhor-pomegranate-story

МУНДАРИЖА

ФИЗИКА-МАТЕМАТИКА ФАНЛАРИ

01.00.00 ФИЗИКО-МАТЕМАТИЧЕСКИЕ НАУКИ
PHYSICAL AND MATHEMATICAL SCIENCES

1 Асимптотическая минимаксность линейно-ядерных оценок функции распределения
Абдушукуров, А. А, Муминов А.Л…….... 3

2 Trajectories of quadratic operators which map I_2 to itself
Juraev I.T…….. 10

3 Maple tizimida parabolik turdagi xususiy hosilali differensial tenglama uchun aralash masalani to'r usulida yechish
G.A.Nazarova, Z.O. Arziqulov……..... 19

4 Краевая задача для уравнения четвертого порядка с сингулярным коэффициентом в прямоугольнике
Уринов А.К, Азизов М.С…….. 26

КИМЁ ФАНЛАРИ

02.00.00 ХИМИЧЕСКИЕ НАУКИ
CHEMICAL SCIENCES

5 Oxytropis *Rosea* o'simligining Efir Moylari Tarkibi
Sulaymonov Sh, Abdullayev Sh, Qoraboyeva B…… 38

6 Уйғунлаштирилган ярим даврий усулда натрий карбоксиметилцеллюлоза олиш
Сайпиев Т.С,Абдуллаев А.М…….. 42

БИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ

03.00.00 БИОЛОГИЧЕСКИЕ НАУКИ
BIOLOGICAL SCIENCES

7 Фарғона водийсида тарқалган дўлана (*grataegus* l.) ўсимлигининг микромицетлари ва касалликлари
Абдуразақов А.А, Юсуфжон Ғ. Ш……..... 50

8 Анатомическое строение ассимилирующих органов eruca sativa mill. (сем.brassicaceae) при интродукции в Сурхандарьинской области
Муқимов Б.Б……... 56

9 Энергетический потенциал гумуса сероземов
Юлдашев Г, Хайдаров. М……..…….... 62

10 Регуляция влияние 6''-n–кумароилпрунина на энергетической функции митохондрий с ионами кальция
Мамажанов М 67

11 Ғўзанинг *El-Salvador* ёввойи шаклида морфобиологик ва қимматли хўжалик белгиларини назорат қилувчи номзод генларни аниқлаш
Комилов Д.Ж., Бахрутдинова Н.З., Орипова Б.Б. , Кушанов Ф.Н..... 72

ТЕХНИКА ФАНЛАРИ
05.00.00 ТЕХНИИЧЕСКИЕ НАУКИ
TECHNICAL SCIENCES

12 Robotni harakatini amalga oshiruvchi arduino platformasi
Abdullayeva Sh.I..... 79

13 Ахборот хавфсизлигига бўладиган таҳдидлар ва уларнинг тахлили
Ғаниева Ш.Н, Азимжонов У.А., И.А. Қосимов……..…… 84

ТАРИХ ФАНЛАРИ
07.00.00 ИСТОРИЧЕСКИЕ НАУКИ
HISTORICAL SCIENCES

14 Давлат–тарихий-маданий анъаналар ташувчиси сифатида
Жўраев А.Т..... 89

ФАЛСАФА ФАНЛАРИ
09.00.00 ФИЛОСОФКИЕ НАУКИ
PHILOSOPHICAL SCIENCES

15 Mafkurani tahlil etishning o’ziga xosligi
Mamatov O.V..... 95

16 Кечиримлилик: фалсафий-ирфоний таҳлил
Исақова З.Р..... 99

17 Инсон тақдирини англашдаги диний-фалсафий қарашлар ривожи
Мадримов Ж.Б..... 107

18 Сўфийлик таълимоти ривожида Азизиддин Насафий илмий меросининг ўрни
Маматов М.А..... 116

19 Жамиятимиз янги тараққиёт босқичитида хотин-қизларнинг инновацион (тадбиркорликка йўналтирилган) фаоллиги
Ғаниев Б.С..... 122

20 Huquqiy munosabatlarning ma'naviy jihatlari
Sultonov A.X 129

21 Таълим-тарбия – тараққиёт пойдевори: ижтимой-фалсафий талқин
Амирхўжаев Ш.Қ…….. 135

ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ
10.00.00 ФИЛОЛОГИЧЕСКИЕ НАУКИ
PHILOLOGICAL SCIENCES

22 Ўзбек тилида антонимо-синономик муносабатлар(“Ҳибатул ҳақойиқ” асари лексикаси мисолида)
Сайидирахимова Н.С..... 142

23 Matn birliklari
Omonov A 147

24 Муаллиф ва таржимон ўртасидаги руҳий ўхшашликлар ва таржима сифати
Будикова М.Х……..…. 151

25 Ўзбек тилидан инглиз тилига бадиий таржиманинг лингвомаданий таҳлили (Абдулла Қаҳҳорнинг “Анор” ҳикояси таржимаси мисолида)
Досбаева Н.Т…… 157
26 Дейктик белгили сегмент қурилмалар прагматикаси
Умурзоқова М.Э…….. 163
27 “Минг бир қиёфа” романида замонавий аёл муаммоси
Азизов Н.Н……... 168
28 Николас Роу ижодида “Амир Темур” тасвири
Бобаханов М.Я, Турсунов А.Х……... 172
29 Ҳозирги ўзбек шеъриятида исёнкор руҳ ғоялари
Тажибаева Д …… 177
30 Янги тушунчаларни ифодалаш усуллари
Лазиза С.Х…… 182
31 Туркий халқлар адабиётида навоий анъаналари
Рузибоев Т…… 186
32 Лисоний шахс типларини ажратиш принциплари
Ниязова Д.Х..... 193
33 Источниковедческий анализ тазкире “Канз аль-куттаб” Ас-Саалиби
Сулаймонова Х.М…… 196
34 Chet til ta`limda madaniyatlararo tafovut masalalari
Abduqodirov U.N……. 201
35 Психо-аналитик тасвирнинг миллий колорит яратишдаги аҳамияти
Мардонова Л.У..... 207
36 Метонимия асосидаги иборалар
Қўчқарова О.А…… 211
37 Национально-культурная специфика английских и русских слов
Джуманазарова З…….. 215
38 Суҳайлий шеъриятининг жанр хусиятлари
Болтабоева О.Ю…….. 219
39 Ижтимоий тармоқ контентни тижоратлаштириш воситаси сифатида
Бекназаров К.Т..... 223

13.00.00 ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ / ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ НАУКИ / PEDAGOGICAL SCIENCES

40 Boshlang’ich sinf o’quvchilarida sog’lom turmush tarzini shakillantirishda sayyohlik va turizmni ahamiyti
Boltaboyev H.H..... 231
41 Jismoniy tarbiya tizimida sog’lom turmush tarzini shakllantirish usullari
Azizov N.N, Azizov M.M…… 236
42 Sports lesson - time requirement
Mikheeva A……..… 240

43 Талабаларнинг ижодий фаолиятларини шакллантириш омиллари
Умаров Қ.Б, Усманова Н.Қ..... 245
44 Qizlar jamoalari bilan ishlaydigan murabbiylar faoliyatining o'ziga xos xususiyatlari
Azizova R.I..... 249
45 Метод shadowing в обучении языкам
Жалолов Ш..... 252
46 Yosh avlodni barkamol qilib tarbiyalashda harakatli o'yinlarning ahamiyati
Ismoilov T, Ismoilov G'..... 257
47 How to develop listening skills for students
Nazarova Y.X..... 262
48 Мактабгача таълимда ахборот технологиясидан фойдаланишнинг назарий таҳлили
Ботирова З.А..... 266
49 Ўқув жараёнида "бумеранг" методидан фойдаланишда вужудга келадиган муаммолар ва уларни олдини олиш йўллари
Отамирзаев О.У, Зокирова Д.Н,..... 270
50 Формирование лексических навыков в английском языке в средних школах
Ботирова З.Х..... 274
51 Mavhum (abstrakt) san'atning miya faoliyati va tarbiya bilan o'zaro bog'liqligi
Isaqov A.A..... 279
52 Физика ўқитувчисининг таълимга Инновацион ёндашуви
Бекназарова З.Ф..... 282
53 Бўлажак ўқитувчиларнинг мустақил фикрлаш маданиятини ривожлантириш моделини такомиллаштириш
Қамбаров М.М..... 286
54 Характерида истерик белгилар бўлган болалар тоифалари ва уларни ўқитиш
Хусанов А.А..... 293
55 Boshlang'ich ta'limda innovatsiyaning ro'li
Махмудова Н.А..... 298
56 Malakali gandbolchilarning musobaqa faoliyatini o'rganish
Azizov S.V..... 302
57 Таълимда ижодий ўйинлар
Tajiboyeva G.M..... 306
58 Мактабгача таълимда ривожланиш марказларини ташкил этиш муаммоларига доир
Ўринова Ф.Ў..... 311
59 Тадбиркорлик фаолиятида умумахлоқий меъёрларнинг ўрни
Эргашева Ф.И..... 316
60 Особенности преподаваия математики гуманитариям
Устаджалилова Х, А..... 321
61 Талабаларнинг ҳуқуқий компетентлигини ривожлантириш технологиялари
Тилеуов Э.М..... 326

62 O'quvchi-yoshlarni faollik asosida ijtimoiy hayotga tayyorlash masalalari
Abdullayeva N, Raxmonova З…….…... 332
63 Оилада болаларнинг ижтимоий- ахлоқий сифатларини шакллантириш омиллари
Ортиқова З.Н..... 335
64 Эффективность модели управления развитием международного сотрудничества высшего образовательного учреждения
Юнусов Ш.Т……..….. 338
65 Alternative assessment as a means to develop study skills in esp classes in higher educational settings
Kuchkarova Yana……..…….. 343
66 Интеллектуальные компьютерные игры – как способ улучшения учебы детей
Нажмиддинова Х.Ё……..……. 348
67 Кимё тарихи маълумотларидан фойдаланиш талабалар билим олишининг сифат ва самарадорлик омили
Нишонов М, Холмирзаева З……... 351
68 Малака ошириш жараёнида информатика ўқитувчиларини ижодий тафаккурини ривожлантириш механизми
Ахмедова Ш..... 356
69 Кластер ёндашуви асосида минтақавий таълим тизимини бошқариш
Тоштемирова С.А..... 361
70 Олий таълим муассасаларида математикадан замонавий ўқув машғулотларини ташкил этиш – таълим жараёнидаги инновацион технологиялардан бири
Зулфихаров И.М., Ўринов Б.О..... 367
71 Бўлажак тарбиячиларда ижодкорлик сифатларини ривожлантириш
Қодирова З..... 371